

Varuh slovenske pesmi pod Višarjami

V Ukvah v Kanalski dolini je Oswald Errath že od mladih let dejaven na cerkvenem koru in pri skrbi za slovenščino

Oswald Errath v Ukvah, »zadnji slovenski župnik« v Kanalski dolini, že leta z velikim navdušenjem »drži pokonci« tamkajšnji slovenski cerkveni pevski zbor.

Oswald, ki se je v vasi na nadmorski višini 782 metrov rodil leta 1961, je z mamo in tatam že od malega govoril samo v slovenskem ziljskem narečju. Imeli so manjšo kmetijo, spominja se, kako so poleti kosili travo in hodili na planino. Po italijanski osnovni šoli v domači vasi in srednji šoli v Trbižu je obiskoval višjo trgovsko šolo v Gorici, kjer je bival v alojzijevišču. Tam se je začel učiti tudi knjižno slovenščino.

Želja po klavirju

Njegovo navdušenje za glasbo se je začelo kazati že v zgodnjih letih, med drugim s tem, da si je klavir, ki si ga je želel, najprej izdelal kar iz papirja. Pri 15 letih, ko so mu ga kupili starši, je dočkal čisto pravi harmonij. V nižji srednji šoli v Trbižu se je učil branja not in igranja na kljunasto flavto: kot fantič je poleti na planini med pašo igral cerkvene pesmi. Skrivoma je hodil na kor in z desno roko na harmoniju ubiral zgornji glas.

Čas šolanja v Gorici je med drugim izkoristil za vaje iz

orglanja. Pri sedemnajstih letih, po dveh letih samostojnega učenja, so stari starši obhajali zlato poroko in jih je razveselil z igranjem na orgle v cerkvi. Ko tu in tam stari organist Franc Sivec ni mogel opraviti svoje dolžnosti, ga je nadomestil Oswald. »Tako sem se veselil tega!« pravi. Nekoč so ga za orgle pevk po-

*GLE DAMO, DA JE NA KORU
SLOVENSKO PETJE, ČE PRAV KDAJ
ZA ITALIJANE ZAPOJEMO KAKŠNO
ITALIJANSKO.*

klicale tik pred začetkom maše, vendar je na Oswaldovo žalost v zadnjem hipu prišel organist. »Prav jokalo sem,« pove.

500 slovenskih pesmi

Oswald je organista občasno nadomeščal, povsem nadomestil pa ga je konec osemdesetih

evharističnih 75 in božičnih 40. Tolikšen repertoar je omogočal, da se izbor pesmi iz dneva v dan ter iz tedna v teden ni ponavljal.

Z občutkom

Veliko mu pomeni, da pevci pojejo z občutkom. »Zmeraj sem jim govoril: morate vedeti, kaj požete. Vsako cerkveno pesem je treba začutiti, vedeti, o čem govori, in jo v skladu s tem zapeti,« pravi. V tem, da je njegovo občutenje pesmi na mestu, ga potrjuje zavzeti 20-letni Matteo Schönberg, organist v Žabnicah, ki je z orgljanjem začel v Ukvah in na tržaškem konservatoriju študira klavir in kompozicijo.

Za vedno mu bo ostala v spominu maša v baziliki sv. Petra v Rimu, kjer so leta 2018 na drugo nedeljo po veliki noči zapeli

dve slovenski pesmi, *Jezus premagavec groba* in *Raduj se, Kraljica nebeška*. Od pandemije naprej vsi pevci sicer ne prihajajo več redno na kor, a ob velikih praznikih se zberejo vsi in lepo, zbrano štiriglasno petje je Osvaldu res v veselje. Manj navdušen pa je nad spremembo: nekoč, tam do devetdesetih let, so vse dopoldne po nedeljski maši ali ob rojstnih dnevih pozno v noč peli domače in stare narodne pesmi, zdaj pa tega več ni. »Ne družimo se več,« z žalostjo ugotavlja.

Slovenščina izginja

Ko je župnijo Ukve pred okoli desetimi leti po skoraj 40 letih župnikovanja zapustil Mario Gariup, je bilo s slovenskim bogoslužjem konec, z izjemo enega leta, ko je bil med njimi še p. Jan Cvetek. Sedanji duhovnik, župnik v Trbižu, po rodu iz južne Italije, mašuje zgolj v italijanščini, v slovenščini preberejo še prošnje in prvo berilo ter zapojejo psalm. »Gledamo, da je na koru slovensko petje, čeprav kdaj za Italijane zapoje-

mo kakšno italijansko.« A če je petje v enem jeziku, obred pa v drugem, je to tako, kot da bi na eni nogi imel obut čevelj, na drugi pa sandal, slikovito meni Osvald.

V slovenskem narečju se še pogovarja s sestrami, nekaterimi prijatelji in starejšimi, a mladi žal ne govorijo več slovensko. »Zdaj prevladuje italijanščina, ne zavedajo se, da so Slovenci,« obžaluje. Slovenski jezik in kultura sta mu pri srcu od mladih let. Za časa šolanja v Gorici je ob pomoči profesorja dr. Šavlija napisal članek v narečju o segah in navadah v Ukvah, še zlasti

V SLOVENSKEM NAREČJU SE ŠE POGOVARJA S SESTRAMI, NEKATERIMI PRIJATELJI IN STAREJŠIMI, A MLADI ŽAL NE GOVORIJO VEČ SLOVENSKO.

o Ukovški planini, za *Katoliški glas* pa je pisal tudi še pozneje. Zadnjih deset let sodeluje pri slovenskem programu Radia Trst, kjer se z Ano Vedam enkrat mesečno pogovarjajo o navadah v domačih krajih. Tako kot lani je tudi letos ob pomoči Rudija Bartolothia iz središča Planika, poleg združenja don Mario Černet še drugega slovenskega društva v vasi, sprejet na poletni tečaj slovenščine na Filozofski fakulteti, kjer v družbi mednarodnih študentov bogati pisno in ustno znanje.

Za dolgoletno delo pri ohranjanju slovenskega zborovskega petja in slovenske besede je januarja lani prejel Gujonovo nagrado, najpomembnejše priznanje v Videmski pokrajini za kulturno udejstvovanje med Slovenci, novembra pa mu je Slovensko Cecilijino društvo podelilo Zlato Riharjevo plaketo za življenjsko (50-letno) delo v slovenski cerkveni glasbi.

let. Vsako soboto ob štirih, ko se je z vlakom vrnil iz Gorice, so se okrog domačega harmonija zbirali za pevske vaje. Leta 1982 so ustanovili še mladinski pevski zbor Ojsternik, poimenovan po hribu nad vasjo, s katerim so nastopali na zborovskih prireditvah, med drugim na Cecililjaniki, znani pevski reviji v Gorici, in na prireditvi Koroška poje. Starejši zbor na vasi, poimenovan Planinka, in župnijski zbor pa sta se združila. »Nismo bili profesionalci, peli pa smo s srcem,« pravi Errath.

Osvaldu, ki z ženo učiteljico in sinom vseskozi živi v Ukvah, so v službi – do nedavne upokojitve je delal na avtocestni blagajni v bližini Ukev – šli na roko s tem, da je bil ob nedeljah dopoldne vedno prost in je lahko sedel za domače orgle. V svoji evidenci ima več kot 500 slovenskih pesmi, ki so jih prepevali, od tega samo Marijinih 117,